

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K.V. br. 6/07 (od 01.01.2010. godine broj predmeta je K. Po2 br. 22/10)

Glavni pretres 19.10.2009.

Izveštaj: Nataša Kandić i Slavica Jovanović, punomoćnice oštećenih

Saslušanje svedoka Franje Žadnja

Na dan napada na Lovas 10.10.1991. nalazio se u Lovasu u podrumu komšijske kuće. Oko 8:00 časova ujutru, počeo je artiljerijski napad na selo, koji je trajao oko 30 minuta. U napadu je učestvovalo oko 50 vojnika podeljenih u grupe. Svaku grupu predvodio je neko od Srba, meštana sela. U napadu je ubijeno preko 20 meštana Hrvata.

Dok se vraćao svojoj kući, na ulici je video mrtva tela Danijela i Cecilije Badanjak i telo Mirka šumara. Drugog dana nakon napada, na poziv optuženog Ljubana Devetaka, otišao je u Zemljoradničku zadrugu. Optuženi Devetak mu je rekao da je on civilni i vojni komandant sela i direktor zadruge i naredio da ljude iz sela organizuje za rad u zadrugi. Mirku Pemperu naredio je da pokupi određena dokumenta, a Šimi Pejiću da organizuje ekipu ljudi koji će sakupiti tela ubijenih Hrvata.

U tom periodu svi Hrvati su morali da oko ruke nose belu traku, a hrvatske kuće su bile obeležene belim čaršafima. Nakon napada, pripadnici srpskih vojnih snaga hapsili su i ubijali meštane Hrvate, tako da je u periodu od oko nedelju dana ubijeno njih 20-ak. Dana 17.10.1991, svi muškarci Hrvati, među njima i on, sakupili su se u prostoriju radionice u zadrugi. Mnoge od njih su batinali i maltretirali. Po nalogu Ljubana Dveteka, Milan Radojčić izdvojio je Vladu Sobmorca i njega (svedoka) iz dvorišta Zmeljoradničke zadruge. Sledećeg dana, oko 60 zatvorenika je odvedeno na minsko polje, gde je ubijeno 20 dok je 14 ranjeno.

Pitanja zamenika tužioca

Meštani Srbi, koji su neko vreme pre napada napustili Lovas, učestvovali su u napadu na selo. Nakon napada u Lovasu je uspostavljena policijska vlast, a komandir policije bio je optuženi Milan Devčić. Hrvati su zatvarani u zgradi Mesne zajednice i u podrumu kuće Bore Kesera u kojoj se nalazila stanica policije.

Svi Hrvati, koji su ubijeni u tom periodu, sahranjeni su u masovnoj grobnici na seoskom groblju. Grobnica je bila plitko iskopana, a tela su bila pokrivena tankim slojem zemlje, tako da su se nakon izvesnog vremena mogli videti delovi zakopanih tela.

Pripadnici dobrovoljčke jedinice *Dušan Silni* međusobno su se oslovaljavali nadimcima od kojih on pamti *Aždaja*, *Sajdžija*, *Cviko*, *Aca Konj*. Od imena poznato mi je Kosta Gvozdencov i Petronije, za koga je čuo da je zaklao Rudolfa Jonaka.

Kod optuženog Ljubana Devetaka je jednom prilikom došao izvesni potpukovnik JNA koji se predstavio kao Dušan Dimitrijević i koji je na odgovor optuženog Devetaka da je do tada u selu poginulo 28 Hrvata i jedan Srbin rekao *Šta se ovde događa, trebalo bi da bude puno više, zabušavate, mora se nešto preduzeti*.

Video je kada su jedinice JNA minirale mesto na kome su dan kasnije odvedeni zarobljeni Hrvati. U dvorištu zadruge je 18.10.1991. video krvave tragove na zemlji i Petronija kako tuče Anku Balić. Događaji na minskom polju poznati su mu iz priče Ive Luketića.

Pitanja branioca optuženih

Optuženi Ljuban Devetak je imao apsolutnu vlast u selu, a njegovi najbliži saradnici su bili Đuro Prodanović i optuženi Milan Radojčić i Željko Krnjajić. Optuženi Devetak blisko je saradivao i sa pripadnicima JNA, a na večere koje je često organizovao dolazili su visoki oficiri JNA.

Propusnice sa kojima je mogao da napušta selo izdavao je i potpisivao Milan Devčić, koji je tada bio komandir policije.

Pitanja optuženih

Dana 11.10.1991. optuženi Devetak je nosio odelo SMB boje koje je veoma ličilo na uniformu, a na glavi je nosio šešir.

Ispitivanje od strane predsednice veća

Dana 18.10.1991. prošao je pored minskog polja i na udaljenosti od oko 700 do 800 metara video je tela Boška Bođanca i Mije Šalaja. Pripadnici dobrovoljačke jedinice su mučili i ubijali Hrvate po nalogu optuženog Ljubana Devetaka.

Od pripadnika te dobrovoljačke jedinice, kod optuženog Devetaka, najčešće je dolazio Milorad Basta.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Nije odbio naređenje optuženog Ljubana Dvetaka da radi poslove u Zemljoraničkoj zadruzi jer bi zbog toga bio kažnjen. Naređenja optuženog Devetaka prenosio mu je optuženi Milan Radojčić. Sve vreme dok je radio bio je u pratnji naoružanog pripadnika dobrovoljačke jedinice, koji se predstavljao kao *Taki*. Prinudne radove obavljali su samo Hrvati.

Napad na selo i ubistva i proganjanja Hrvata iz Lovasa, izvedeni su sa namerom da se uspostavi srpska kontrola, da se iz sela isele Hrvati i nasele Srbi. Optuženi Milan Radojčić zauzeo je kuću Steve Brajkovića mlađeg, u koju se uselio, a brat optuženog Ljubana Devetaka uselio se u kuću oca Steve Brajkovića. Snage JNA su u Lovas došle dan nakon napada i bile su u selu šest meseci. Pripadnici JNA nisu preduzimali ništa da zaustave ubistva Hrvata. Ta ubistva vršena su u tri maha i to u napadu na selo, nakon napada - pojedinačnim ubistvima i ubistva na minskom polju. Ubijeno je ukupno 69 meštana Hrvata. Na minskom polju većina Hrvata ubijena je iz ručnog vatrenog oružja, a manji broj od dejstava mina.

Komentar: Suđenje prati 4 člana porodica žrtava-oštećenih.